

Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің инвестициялық қызметтің бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ұлттық банкі басқармасының 2007 жылғы 30 қарашадағы N 135 Қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2008 жылғы 10 қаңтарда Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне N 5088 болып енгізілді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ұлттық банк Басқармасының 2008 жылғы 28 қарашадағы N 98 Қаулысымен.

Күші жойылды - ҚР Ұлттық банк Басқармасының 2008.11.28 N 98 Қаулысымен.

----- Қаулыдан үзінді -----

Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің бухгалтерлік есебін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:

1

2. Осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап он төрт күн өткеннен кейін қолданысқа енгізіледі.

3. Осы қаулы қолданысқа енгізілген күннен бастап:

1) ;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің инвестициялық қызметтің бухгалтерлік есебін жүргізуі жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2007 жылғы 30 қарашадағы N 135 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 5088 тіркелген) күші жойылды деп танылсын.

4

5

6. ...

Ұ л т т ы қ Б а н к

Төрағасы

Ә. Сәйденов

Қолданушылардың назарына!!!

Қаулының қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз.

Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің инвестициялық қызметінің бухгалтерлік есебін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ** :

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің инвестициялық қызметтің бухгалтерлік есебін жүргізуі жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. Осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелген күннен бастап он төрт күн өткеннен кейін қолданысқа енгізіледі.

3. Осы қаулы қолданысқа енгізілген күннен бастап:

1) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілері жүзеге асыратын сатып алынған борыштық бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2005 жылғы 6 маусымдағы N 65 қаулысының (Мемлекеттік нормативтік құқықтық актілер тізілімінде N 3735 тіркелген) ;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілері жүзеге асыратын сатып алынған борыштық бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2005 жылғы 6 маусымдағы N 65 қаулысына толықтыру енгізу туралы" 2006 жылғы 11 мамырдағы N 21 қаулысының (Мемлекеттік нормативтік құқықтық актілер тізілімінде N 4177 тіркелген) күші жойылды деп танылсын.

4. Бухгалтерлік есеп департаменті (Шалғымбаева Н.Т.):

1) Заң департаментімен (Шәріпов С.Б.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткізу шараларын қабылдасын ;

2) осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткізілген күннен бастап он күндік мерзімде оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің орталық аппаратының мүдделі бөлімшелеріне және аумақтық филиалдарына, Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігіне және "Қазақстан Қаржыгерлерінің қауымдастығы" заңды тұлғалар бірлестігіне жіберсін .

5. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің аумақтық филиалдары осы қаулыны алған күннен бастап үш күндік мерзімде оны банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға, жинақтаушы зейнетақы қорларына, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарына, сақтандыру

5. Осы Нұсқаулықта мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) бағалы қағаздың таза құны - бағалы қағаздың есептелген сыйақыны шегергендегі құны;

2) борыштық бағалы қағаздар - заем қатынастарын растайтын қаржы құралдары;

3) есепке алынған бағам - Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 2106 тіркелген Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің "Валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау тәртібін белгілеу туралы" 2002 жылғы 23 желтоқсандағы N 629 бұйрығына және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2002 жылғы 23 желтоқсандағы N 512 қаулысына сәйкес айқындалатын валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы;

4) есепке алынған құн - бухгалтерлік баланста активі немесе міндеттеме сыйлық ақыны шегеріп тастай отырып көрсетілген құн;

5) Лондон қымбат металдар нарығы қауымдастығының фиксингі - Лондон қымбат металдар нарығы қауымдастығы белгілеген тазартылған алтынның құны. Лондон қымбат металдар нарығы қауымдастығының фиксингі 1 трой унциясы үшін америка долларымен көрсетіледі;

6) мәміле бойынша шығындар - оларды сатып алу, шығару немесе сату үшін міндетті талап болып табылатын қаржылық активті немесе қаржылық міндеттемені сатып алуға, шығаруға немесе есептен шығаруға тікелей байланысты қосымша шығыстар;

7) сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясы - есептелген сыйлықақының немесе дисконттың сомасын біртіндеп ұйымның кірістеріне немесе шығыстарына жатқызу;

дисконт (жеңілдік) - бағалы қағаздың таза сатып алу құны (есептелген сыйақыны есепке алмағанда) мен оның номиналдық құны арасында пайда болатын, инвестор (сатып алушы) үшін болашақ кезеңдердің кірістерін құрайтын теріс айырмашылық сомасы;

сыйлықақы - бағалы қағаздың таза сатып алу құны (есептелген сыйақыны есепке алмағанда) мен оның номиналдық құны арасында пайда болатын, инвестор (сатып алушы) үшін болашақ кезеңдердің шығыстарын құрайтын оң айырмашылық сомасы.

8) үлестік бағалы қағаздар - ұйымның таза активтеріндегі (міндеттемелерді шегеріп тастағандағы активтер) үлеске құқықты растайтын бағалы қағаздар. Осы Нұсқаулықтың мақсатында үлестік бағалы қағаздарға акциялар, акцияларға депозитарлық қолхаттар, пайлық инвестициялық қорлардың пайлары және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес үлестік бағалы қағаздар анықтамасына кіретін басқа да бағалы қағаздар жатқызылады.

3-тарау. Бағалы қағаздармен операцияларды есепке алу

1. Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар, сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды есепке алу

6. "Саудаға арналған бағалы қағаздар" және "сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар" санаттарында жіктелген борыштық бағалы қағаздарды сатып алған кезде (мәміле бойынша шығындар кіретін сатып алу құнына) тиісті шоттардың дебеті (бұдан әрі - Дт) және кредиті (бұдан әрі - Кт) бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (олардың номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар"
	402 02	"Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

2) борыштық бағалы қағазды сатып алуға байланысты шығындар кіретін сыйлықақы сомасына:

Дт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
Кт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар"
	402 02	"Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

4) бұрынғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт	402 06	"Бұрынғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы"
Кт	43101	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

7. Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша жарияланған сыйақы ставкасы бойынша сыйақы ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен есептеледі және есептелген сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"

Кт 724 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға
байланысты кірістер".

8. Борыштық бағалы қағаз эмитенті төлем көзінен ұстауға жататын табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 851 "Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар"

Кт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы".

9. Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясы ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақы амортизациясы сомасына:

Дт. 831 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы
амортизациясына байланысты шығыстар"

Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 724 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт
амортизациясына байланысты кірістер".

10. Осы Нұсқаулықтың 7 және 9-тармақтарына сәйкес жарияланған сыйақы мен сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдік) амортизациясын есептегеннен кейін саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар, сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың әділ құны бойынша ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) саудаға арналған борыштық бағалы қағаздар бойынша:

егер борыштық бағалы қағаздардың әділ құны олардың есепке алу құнынан жоғары болса:

Дт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнының оң түзетілуі"

Кт 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен

іске асырылмаған кірістер";

егер борыштық бағалы қағаздардың есепке алу құны олардың әділ құнынан
ж о ғ а р ы б о л с а :

Дт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен
іске асырылмаған шығыстар"

Кт 402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнының теріс түзетілуі";
борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын оң немесе теріс түзетуге
е с е п т е л г е н с о м а ғ а :

Дт 402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнының теріс түзетілуі"

Кт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнының оң түзетілуі";

2) сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша:
егер борыштық бағалы қағаздардың әділ құны олардың есепке алу құнынан
ж о ғ а р ы б о л с а :

Дт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнының оң түзетілуі"

Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қайта бағалау резервтері";

егер борыштық бағалы қағаздардың есепке алу құны олардың әділ құнынан
ж о ғ а р ы б о л с а :

Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қайта бағалау резервтері"

Кт 402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнының теріс түзетілуі";
борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын оң немесе теріс түзетуге
е с е п т е л г е н с о м а ғ а :

Дт 402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнының теріс түзетілуі"

Кт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнының оң түзетілуі".

11. Құндары шетел валютасымен есепке алу бағамы бойынша көрсетілген
борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік
жазбалар жүзеге асырылады:

1) саудаға арналған борыштық бағалы қағаздар бойынша:
оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"

402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"

402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы "

402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"

402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";

- Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р " ;
теріс бағамдық айырма сомасына:
- Дт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске
а с ы р ы л м а ғ а н ш ы ғ ы с т а р "
- Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
е с е п т е л г е н к і р і с т е р "
402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы "
402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";
2) сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша:
оң бағамдық айырма сомасына:
- Дт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
е с е п т е л г е н к і р і с т е р "
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы "
- Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р " ;
борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын түзету бойынша оң бағамдық
а й ы р м а с о м а с ы н а :
Дт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
- Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қ а й т а б а ғ а л а у р е з е р в т е р і " ;
теріс бағамдық айырма сомасына:
- Дт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р "
- Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
е с е п т е л г е н к і р і с т е р "
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша

с ы й а қ ы " ;

борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын түзету бойынша теріс бағамдық
а й ы р м а с о м а с ы н а :

Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қайта бағалау резервтері"

Кт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"

402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";

12. Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар сатып алынған
борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны эмитенттен алған
кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) алынған сыйақы сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"

402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы " ;

2) ұсталған табыс салығы сомасына:

Дт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы"

Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"

402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
сыйақы".

13. Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар, сатып алынған
борыштық бағалы қағаздарды сату кезінде осы Нұсқаулықтың 7, 9 және 10-
тармақтарына сәйкес, жарияланған сыйақыны, сыйлықақының немесе
дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясын есептеуді және борыштық бағалы
қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалауды жүргізгеннен кейін мынадай
бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы
қағаздар бойынша амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар",

402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"

Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

2) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына :

Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт 402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар",
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар";

3) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
402 06 "Бұрынғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы" ;

4) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды сату жөнінде жасалған мәміле сомасы олардың есепке алу құнынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 727 11 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан кірістер";

5) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың есепке алу құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына :

Дт 845 10 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан шығыстар"
Кт 402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар",
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"

6) саудаға арналған борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

- Дт 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер"
- Кт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"
- 727 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер";

7) саудаға арналған борыштық бағалы қағаздардың әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

- Дт 845 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған шығыстар"
- 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер"
- Кт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар";

8) сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

- Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері"
- Кт 727 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер";

9) сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

- Дт 845 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған шығыстар"
- Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері";

10) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша оң бағамдық айырмадан іске асырылған кірістер сомасына:

- Дт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"
- Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
- 725 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған

к і р і с т е р " ;

11) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша теріс бағамдық айырмадан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 844 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар"

725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"

Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар".

14. Эмитент сатуға арналған қолда бар және саудаға арналған борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде осы Нұсқаулықтың 7, 9 және 10-тармақтарына сәйкес, жарияланған сыйақыны, сыйақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясын есептегеннен және борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалағаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

1) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар эмитентінен түскен ақша сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"

402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"

332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер"

402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша сыйақы" ;

2) ұсталған табыс салығы сомасына:

Дт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы"

Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер"

402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша сыйақы" ;

3) саудаға арналған борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер"

- Кт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"
- 727 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер" ;
- 4) саудаға арналған борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:
- Дт 845 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған шығыстар"
- 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер"
- Кт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар";
- 5) сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:
- Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың әділ құны бойынша қайта бағалау резервтері"
- Кт 727 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер" ;
- 6) сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:
- Дт 845 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған шығыстар"
- Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері";
- 7) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша оң бағамдық айырмадан іске асырылған кірістер сомасына:
- Дт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"
- Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
- 725 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған кірістер" ;
- 8) саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша теріс бағамдық айырмадан іске асырылған шығыстар сомасына :
- Дт 844 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған

шығыстар "

725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
кірістер "

КТ 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
шығыстар".

15. Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың есепке алу құны қаржылық есептілікте борыштық бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған қайта бағалау сомасына, амортизацияланбаған сыйлықақыға немесе дисконтқа (жеңілдікке) және есептелген және сатып алынған сыйақыға түзетілген номиналдық құны ретінде көрсетіледі.

2. Өтелгенге дейін ұсталатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды есепке алу

16. Өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздарды сатып алған кезде, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өтелгенге дейін ұсталатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"

КТ 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

2) борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға байланысты шығындар қоса алынған сыйлықақы сомасына:

Дт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

КТ 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"

КТ 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

4) бұрынғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша

сыйақы "

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

17. Өтелгенге дейін ұсталатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша жарияланған сыйақы ставкасы бойынша сыйақы есептеу ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазба ж а с а л а д ы :

Дт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер"

Кт 724 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

18. Өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаз эмитенті төлем көзінен ұстауға жататын табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 851 "Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар"

Кт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы".

19. Өтелгенге дейін ұсталатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясы ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақы амортизациясы сомасына:

Дт 831 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының амортизациясына байланысты шығыстар"

Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 724 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясына байланысты кірістер".

20. Есепке алынған бағам бойынша құны шетел валютасымен көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік ж а з б а л а р ж а с а л а д ы :

1) оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер"

402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"

402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

- 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
- 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы "
- Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р " ;
- 2) теріс бағамдық айырма сомасына:
- Дт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р "
- Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
түріндегі есептелген кірістер"
- 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
- 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
- 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
- 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
сыйақы".

21. Эмитент өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жасалады:

- 1) төленген сыйақы сомасына:
- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- 441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
түріндегі есептелген кірістер"
- 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы " ;
- 2) ұсталған табыс салығы сомасына:
- Дт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы"
- Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
түріндегі есептелген кірістер"
- 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
сыйақы".

22. Өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздарды сату кезінде жарияланған сыйақыны және сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясын есептегеннен кейін осы Нұсқаулықтың 17 және 19-тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- 1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";
2) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:
Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар";

3) өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер"
402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша сыйақы";

4) өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есепке алыну құнынан асқан жағдайда айырма сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 727 11 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан кірістер";

5) өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың есепке алынатын құны сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

Дт 845 10 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан шығыстар"
Кт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар".

23. Эмитент өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде осы Нұсқаулықтың 17 және 19-тармақтарына сәйкес жарияланған сыйақыны және сыйлықақының және дисконттің (жеңілдік) амортизациясын есептегеннен жүргізгеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) борыштық бағалы қағаздар эмитентінен түскен ақша сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"
402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы " ;

2) ұсталған табыс салығы сомасына:

Дт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы"
Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"
402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
с ы й а қ ы " ;

3) құны шетел валютасында көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды бағамдық қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р "
Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р "
725 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған
к і р і с т е р " ;

4) құны шетел валютасында көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды бағамдық қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 844 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған
ш ы ғ ы с т а р "
725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р "
Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
шығыстар".

24. Өтелгенге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың есепке алынатын құны қаржылық есептілікте борыштық бағалы қағаздардың амортизацияланбаған сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) және есептелген және сатып алынған сыйақы сомасына түзетілген номиналдық құн ретінде көрсетіледі.

3. Сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды санаттар бойынша қайта жіктеу

25. Борыштық бағалы қағаздарды "саудаға арналған бағалы қағаздар" санатына қайта жіктелуі мүмкін емес және "саудаға арналған бағалы қағаздар" санатынан қайта жіктелуі мүмкін емес.

26. Борыштық бағалы қағаздарды қайта жіктеген кезде қайта жіктелген борыштық бағалы қағаздарды есепке алудың бұдан әрі тәртібі халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына және осы Нұсқаулыққа сәйкес айқындалады.

27. Борыштық бағалы қағаздарды "сатуға арналған қолда бар" санатынан "өтелгенге дейін ұсталатын" санатына қайта жіктеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) борыштық бағалы қағаздардың номиналдық құнына:

Дт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"

Кт 402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар";

2) борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақы сомасына:

Дт 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша сыйақы" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)

332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)

Кт 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша сыйақы" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)

332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты);

3) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)

Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты);

4) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)

Кт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

(өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың
жеке шоты) ;

5) борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша оң қайта бағалау
с о м а с ы н а :

Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

Кт 402 07 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

б) борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша теріс қайта бағалау
с о м а с ы н а :

Дт 402 08 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"

Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт".

28. Сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалау резерві шотында бұрын көрсетілген кірістер немесе шығыстар сомасын амортизациялаған кезде капиталда, борыштық бағалы қағазды иелену мерзімі ішінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жасалады:

1) қайта бағалау резервтері шотында оң айырма болған кезде:

Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қайта бағалау резервтері"

Кт 724 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт
амортизациясына байланысты кірістер";

2) қайта бағалау резервтері шотында теріс айырма болған кезде:

Дт 831 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының
амортизациясына байланысты шығыстар"

Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қайта бағалау резервтері".

29. Борыштық бағалы қағаздарды "өтелгенге дейін ұсталатын" санатынан "сатуға арналған қолда бар" санатына қайта жіктеген кезде сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясын жүргізгеннен және қайта жіктелетін борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақы есептегеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) борыштық бағалы қағаздардың номиналдық құнына:

Дт 402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"

Кт 402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар";

2) борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақы сомасына:

Дт 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша
сыйақы" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы
қағаздардың жеке шоты)

332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде

- есептелген кірістер" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)
- Кт 402 06 "Бұрынғы ұстаушылар есептеген бағалы қағаздар бойынша сыйақы" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)
- 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты);
- 3) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:
- Дт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)
- Кт 402 05 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты);
- 4) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:
- Дт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (өтеуге дейін ұсталатын борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты)
- Кт 402 04 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздардың жеке шоты).

4. Ұйымдар айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздарды есепке алу

30. Ұйымдар айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздарды орналастырған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- 1) орналастырылған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға):
- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
 441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- Кт 603 11 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар";
- 2) борыштық бағалы қағазды сатып алуға байланысты шығындар қоса алынған сыйлықақы сомасына:
- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 603 13 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша
с ы й л ы қ а қ ы " ;

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 603 12 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт 603 11 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар".

31. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар бойынша жарияланған пайыз ставкасы бойынша сыйақы ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен есептеледі және сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба ж а с а л а д ы :

Дт 831 03 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
түрінде есептелген шығыстар".

32. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясы ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және сомасына мынадай бухгалтерлік жазба ж а с а л а д ы :

1) сыйлықақы амортизациясы сомасына:

Дт 603 13 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша
с ы й л ы қ а қ ы "

Кт 724 02 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша
сыйлықақы амортизациясына байланысты кірістер";

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

Дт 831 03 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 603 12 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт".

33. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге а с ы р ы л а д ы :

1) төленген сыйақы сомасына:

Дт 684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы
түрінде есептелген шығыстар"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

2) Қазақстан Республикасының бюджетіне аударылуға жататын ұсталған табыс салығы сомасына:

Дт 684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"

Кт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы".

34. Ұйым шығарған борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде жарияланған сыйақы, сыйлықақы және дисконт (жеңілдік) амортизациясын есептеуді жүргізгеннен кейін осы Нұсқаулықтың 31 және 32 тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) төленген ақша сомасына:

Дт 603 11 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар"

684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

2) Қазақстан Республикасының бюджетіне аударылуға жататын ұсталған табыс салығы сомасына:

Дт 684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"

Кт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы".

35. Ұйым бұрын айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздарды өтеумен сатып алған жағдайда жарияланған сыйақыны және сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясын есептеуді жүргізгеннен кейін осы Нұсқаулықтың 31 және 32-тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 603 13 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

Кт 603 11 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар";

2) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 603 11 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар"

Кт 603 12 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

3) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша жасалған мәміле

с о м а с ы н а :

Дт 603 15 "Өтеуі төленген бағалы қағаздар"
684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша":

4) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есепке алынған құнынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

Дт 845 10 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан шығыстар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

5) есепке алынған құны борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша жасалған мәміле сомасынан асқан жағдайда айырма сомасына:

Дт 603 15 "Өтеуі төленген бағалы қағаздар"
Кт 727 11 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан кірістер".

36. Ұйым айналысқа шығарған, бұрын өтеуін төлеп алынған борыштық бағалы қағаздарды іске асырған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) іске асырылған борыштық бағалы қағаздар сомасына (олардың номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 603 15 "Өтеуі төленген бағалы қағаздар";

2) с ы й л ы қ а қ ы с о м а с ы н а :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 603 13 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша
с ы й л ы қ а қ ы " ;

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:
Дт 603 12 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт 603 11 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар".

37. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздардың есепке алынған құны қаржылық есептілікте борыштық бағалы қағаздардың амортизацияланбаған сыйлықақы/дисконт (жеңілдік), есептелген сыйақы және өтеуін төленген борыштық бағалы қағаздар құнының сомасына түзетілген номиналдық құны ретінде көрсетіледі.

5. Саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар, сатып алынған үлестік бағалы қағаздарды есепке алу

38. Саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздарды сатып алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

мәміле бойынша шығынды есепке ала отырып үлестік бағалы қағаздарды
с а т ы п а л у қ ұ н ы н а :

Дт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Саудаға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

39. Қоғам - үлестік бағалы қағаздар эмитенті акционерлерінің жалпы жиналысында сатып алынған акциялар бойынша дивидендтер төлеу туралы шешім қабылданғаннан кейін тиесілі дивидендтер сомасына кірісті дивидендтер түрінде есептеу бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек"
Кт 724 04 "Аффилирленген ұйымдардың капиталына қатысудан дивидендтер және басқа да кірістер".

40. Үлестік бағалы қағаздар эмитенті төлем көзінен ұстауға жататын табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар

ж а с а л а д ы :

Дт 851 "Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар"
Кт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы".

41. Саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар, сатып алынған үлестік бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалау ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) саудаға арналған үлестік бағалы қағаздар бойынша:
егер үлестік бағалы қағаздардың әділ құны олардың есепке алынған құнынан жоғары болса:

Дт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
Кт 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер";

егер үлестік бағалы қағаздардың есепке алыну құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"

Кт 401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";
үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын есепке алынған оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт 401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

2) сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздар бойынша:
егер үлестік бағалы қағаздардың әділ құны олардың есепке алынған құнынан жоғары болса:

Дт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері";

егер үлестік бағалы қағаздардың есепке алынған құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері"

Кт 401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";
үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын есепке алынған оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт 401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету".

42. Құндары есепке алынған бағам бойынша шетел валютасымен көрсетілген үлестік бағалы қағаздарды қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар

ж ү з е г е

а с ы р ы л а д ы :

- 1) саудаға арналған үлестік бағалы қағаздар бойынша:
оң бағамдық айырма сомасына:
Дт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р " ;
теріс бағамдық айырма сомасына:
Дт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р "
Кт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";
2) сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздар бойынша:
оң бағамдық айырма сомасына:
Дт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта
бағалау резервтері";
теріс бағамдық айырма сомасына:
Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын
қайта бағалау резервтері"
Кт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету".

43. Эмитент саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздар бойынша дивидендтерді өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 334 11 "Басқа да дебиторлық берешек";
ұсталған табыс салығы сомасына:
Дт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы"
Кт 334 11 "Басқа да дебиторлық берешек".

44. Эмитент саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздарды сатқан немесе өтеуін төлеп алған кезде үлестік бағалы қағаздарды осы Нұсқаулықтың 41-тармағына сәйкес әділ құны бойынша қайта

бағалау жүргізгеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

Дт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
Кт 401 05 "Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

2) саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 401 06 "Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар";

3) саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар";

4) саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есепке алынған құнынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 727 11 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан кірістер";

5) саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздардың есепке алынған құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда:

Дт 845 10 "Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан шығыстар"
Кт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар";

6) саудаға арналған үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер"

Кт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"

727 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер";

7) саудаға арналған үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 845 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған шығыстар"

727 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер"

Кт 845 03 "Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар";

8) сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері"

Кт 727 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер";

9) сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 845 06 "Саудаға арналған және сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған шығыстар"

Кт 542 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері";

10) саудаға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздар бойынша оң бағамдық айырмадан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"

Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"

725 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған кірістер";

11) саудаға арналған үлестік бағалы қағаздар бойынша теріс бағамдық айырмадан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 844 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған

шығыстар "

725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
кірістер "

Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
шығыстар".

45. Саудаға арналған немесе сатуға арналған қолда бар үлестік бағалы қағаздардың есепке алынған құны қаржылық есептілікте үлестік бағалы қағаздардың әділ құн бойынша жинақталған қайта бағалау және есептелген және сатып алынған сыйақы сомасына түзетілген номиналдық құны ретінде көрсетіледі.

6. Сатуға арналған қолда бар, сатып алынған бағалы қағаздар және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздар құнсызданған кезде есепке алу

46. Әрбір есепті күні сатуға арналған қолда бар сатып алынған бағалы қағаздардың және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздардың объективті құнсыздану белгілерінің болуы бағаланады. Олар құнсызданған жағдайда құнсызданудан болған зиян сомасы халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына сәйкес есептеледі, құнсызданудан болған зиянның орнын жабуға провизия жасалады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады :

Дт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды)
қалыптастыру бойынша шығыстар"

Кт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша зияндардың орнын жабуға
резервтер (провизиялар)".

47. Осы есептік кезеңде сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздардың құнсыздануынан болған зияндардың орнын жабуға қалыптастырылған провизияларды сторналау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша зияндардың орнын жабуға
резервтер (провизиялар)"

Кт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды)
қалыптастыру бойынша шығыстар".

48. Өткен есептік кезеңде сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздардың және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздардың құнсыздануынан болған зияндардың орнын жабуға қалыптастырылған провизияларды сторналау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша зияндардың орнын жабуға
резервтер (провизиялар)"

Кт 731 01 "Бағалы қағаздар бойынша зияндардың орнын жабуға өткен кезеңдерде жасалған резервтердің (провизиялардың) күшін жоюдан кірістер".

49. Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздарды және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздарды жасалған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады :

Дт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша зияндардың орнын жабуға резервтер (провизиялар)"

Кт 401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"

402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"

402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар".

Сонымен бір мезгілде, баланстан тыс есепте саудаға арналған қолда бар бағалы қағаздар және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздар бойынша есептен шығарылған талаптар құнына мынадай бухгалтерлік жазба жасалады: кіріс 1103 "Зиянға есептен шығарылған борыштар".

50. Эмитент сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздарды және өтеуге дейін ұсталатын, сол кезеңде жасалған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан шығарылған бағалы қағаздарды өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар".

Сонымен бір мезгілде, баланстан тыс есепте, сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздар бойынша өтелген берешек құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады: шығыс 1103 "Зиянға есептен шығарылған борыштар".

51. Эмитент сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздарды және өтеуге дейін ұсталатын, өткен кезеңдерде жасалған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан шығарылған бағалы қағаздарды өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 731 01 "Бағалы қағаздар бойынша зияндардың орнын жабуға өткен
кезендерде жасалған резервтердің (провизиялардың)
күшін жоюдан кірістер".

Сонымен бір мезгілде, баланстан тыс есепте сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар және өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздар бойынша өтелген берешек құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:
шығыс 1103 "Зиянға есептен шығарылған борыштар".

4-тарау. РЕПО және кері РЕПО операцияларының бухгалтерлік есебі

52. РЕПО операцияларын жасаған кезде (бағалы қағаздарды сату кезінде) мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 603 14 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары".

Сонымен бір мезгілде РЕПО операциялары бойынша бағалы қағаздарды аударған кезде баланстан тыс есепте мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шығыс 1137 "Депо" шоттары" (номиналдық құны орталық депозитарийде "депо" шотында есепке алынған ұйымның бағалы қағаздарын есепке алуға арналған жеке шот).

53. "РЕПО" операциялары бойынша сыйақы түріндегі шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 831 04 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары бойынша сыйақы
төлеуге байланысты шығыстар"
Кт 684 02 Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары бойынша сыйақы
түрінде есептелген шығыстар".

54. "РЕПО" операциялары бойынша бұрын берілген бағалы қағаздарды алған кезде РЕПО мәмілесі бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар сомасына және РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәмілені жасау сәтінде белгіленген мәмілені жабу құны) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 684 02 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары бойынша сыйақы
түрінде есептелген шығыстар"

603 14 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

Сонымен бір мезгілде РЕПО операциялары бойынша берілген бағалы қағаздарды кері аударған кезде баланстан тыс есепте мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кіріс 1137 "Депо" шоттары" (ұйымның РЕПО операциялары бойынша берілген бағалы қағаздарының номиналды құнын есепке алуға арналған жеке шот).

55. "Кері РЕПО" операциясын жасаған кезде (бағалы қағаздарды сатып алған кезде) мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 401 07 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары"
(а к ц и я л а р)
402 09 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары"
(о б л и г а ц и я л а р)

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

және сонымен бір мезгілде, баланстан тыс есепте:
кіріс 1137 "Депо" шоты" ("кері РЕПО" операциялары бойынша алынған сатып алынған бағалы қағаздардың номиналдық құнын есепке алу үшін бөлек қосалқы шот ашумен).

56. "Кері РЕПО" операциялары кезеңінде сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 332 02 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"

Кт 724 03 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

57. "Кері РЕПО" операциясы бойынша бұрын алынған бағалы қағаздарды беру кезінде кері РЕПО мәмілесі бойынша есептелген сыйақы сомасына және кері РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәмілені жасау сәтінде белгіленген мәмілені жабу құны) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт	332 02	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	401 07	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары" (а к ц и я л а р)
	402 09	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары" (о б л и г а ц и я л а р) ;

және сонымен бір мезгілде, баланстан тыс есепте: шығыс 1137 "Депозит" (кері РЕПО операциялары бойынша алынған сатып алынған бағалы қағаздардың номиналдық құнын есепке алу үшін бөлек қосалқы шот ашумен).

5-тарау. Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша операцияларды есепке алу

58. Тазартылған қымбат металдарды сатып алған кезде мәміле бойынша шығынды есепке ала отырып, сатып алу құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	404 01	"Тазартылған қымбат металдар"
Кт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Қосалқы бухгалтерлік есепте тазартылған қымбат металдар унциямен, сондай-ақ қолда бар тазартылған қымбат металдар санын Лондон қымбат металдар нарығы қауымдастығының таңертеңгі немесе кешкі фиксингін бухгалтерлік есепте көрсету күні белгіленген және теңгенің америка доллары бағамына көбейту арқылы теңгемен көрсетіледі (ұйымның есеп саясатына байланысты).

59. Сатып алынған тазартылған қымбат металдарды әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жасалады:

1) егер тазартылған қымбат металдардың әділ құны олардың есепке алу құнынан жоғары болса:

Дт	404 01	"Тазартылған қымбат металдар"
----	--------	-------------------------------

Кт 727 04 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р " ;

2) егер тазартылған қымбат металдардың есепке алу құны олардың әділ
қ ұ н ы н а н ж о ғ а р ы б о л с а :

Дт 845 04 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р "

Кт 404 01 "Тазартылған қымбат металдар".

60. Тазартылған қымбат металдарды әділ құны бойынша қайта бағалау
жүргізгеннен кейін сату кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жасалады:

1) тазартылған қымбат металдарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 404 01 "Тазартылған қымбат металдар";

2) мәміле сомасы мен тазартылған қымбат металдардың есепке алу құны
арасындағы оң айырма пайда болған кезде:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 727 01 "Қымбат металдарды сатып алудан-сатудан кіріс";

3) мәміле сомасы мен тазартылған қымбат металдардың есепке алу құны
арасындағы теріс айырма пайда болған кезде:

Дт 845 01 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 404 01 "Тазартылған қымбат металдар";

4) іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 727 04 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р "

Кт 727 07 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылған
к і р і с т е р "

845 04 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р " ;

5) іске асырылған шығыстар сомасына:

- Дт 845 07 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар"
- 727 04 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"
- Кт 845 04 "Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар".

6-тарау. Шетел валютасымен операциялардың бухгалтерлік есебі

61. Ұйым шетел валютасын сатып алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
- Кт 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
451 "Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша";
егер сатып алу бағамы есепке алу бағамынан жоғары болса:
- Дт 845 02 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- Кт 431 01 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша";
егер сатып алу бағамы есепке алу бағамынан төмен болса:
- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
- Кт 727 02 "Шетел валютасын сатып алу-сатудан түскен кірістер".

62. Ұйым шетел валютасын сатқан кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- 1) сатылатын шетел валютасының сомасына:
- Дт 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
451 "Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша"
- Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша";
- 2) егер сату бағамы есепке алу бағамынан жоғары болса:
- Дт 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- 441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- 451 "Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша"
- Кт 727 02 "Шетел валютасын сатып алу-сатудан түскен кірістер";
- 3) егер сату бағамы есепке алу бағамынан төмен болса:
- Дт 845 02 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шығыстар"
- Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша";
- 4) іске асырылған кірістер сомасына:
- Дт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р "
- Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с т а р "
- 725 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған
к і р і с т е р " ;
- 5) іске асырылған шығыстар сомасына:
- Дт 844 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған
ш ы ғ ы с т а р "
- 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с т е р "
- Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар".

63. Ұйым шетел валютасын айырбастаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады :

- айырбасталатын шетел валютасының сомасына:
- Дт 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
(ж е к е ш о т)
- 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
(ж е к е ш о т)
- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша" (жеке
ш о т)

- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
(ж е к е ш о т)
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша" (жеке
ш о т)
- КТ 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
(ж е к е ш о т)
- 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
(ж е к е ш о т)
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша" (жеке
ш о т)
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
(ж е к е ш о т)
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша" (жеке
ш о т) .

мәміле бағамы мен есепке алу бағамының арасындағы оң айырма
с о м а с ы н а :

- Дт 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
- 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

КТ 727 02 "Шетел валютасын сатып алу-сатудан кірістер";
мәміле бағамы мен есепке алу бағамының арасындағы теріс айырма сомасына
:

- Дт 845 02 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шығыстар"
- КТ 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"
- 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша".

64. Валюта айырбасының нарықтық бағамының өзгеруіне байланысты шетел валютасын қайта бағалау ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:
бағамның оң айырмасының сомасына:

- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша"

- Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған к і р і с т е р " ;
бағамның теріс айырмасының сомасына:
- Дт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған ш ы ғ ы с т а р "
- Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
452 "Кассадағы шетел валютасындағы қолма-қол ақша".

7-тарау. Берілген заемдарды есепке алу

65. Заем шартын (теңгемен, сол сияқты шетел валютасымен берілген) жасағаннан және заемды рәсімдеу бойынша барлық рәсімдерді (оның ішінде заемды қайтаруды қамтамасыз ету бойынша) орындағаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) берілген заемның сомасы өтеуге жататын заемның сомасына тең болған жағдайда :

- нақты берілген ақша сомасына:
- Дт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар"
- Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

қарсы агенттің заем алуға жұмсалған комиссиялық шығыстарының сомасына (жең і л д і к с о м а с ы н а) :

- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- Кт 687 20 "Банк қызметіне байланысты кредиторлық берешек"
(жеңілдікті есепке алуға арналған қосалқы шот);

2) берілген заемның сомасы өтеуге жататын заемның сомасынан кем болған жағдайда :

нақты берілген ақша сомасына:

Дт	403 21	"Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
	403 22	"Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
	403 23	"Басқа да заемдар"
Кт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт	403 21	"Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
	403 22	"Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
	403 23	"Басқа да заемдар"
Кт	687 20	"Банк қызметіне байланысты кредиторлық берешек" (жеңілдікті есепке алуға арналған қосалқы шот).

66. Бір мезгілде, кепіл туралы шарттың негізінде заемды қамтамасыз етуге (теңгемен, сол сияқты шетел валютасымен) қабылданған мүлік құнының сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

кіріс 1113 "Клиенттің міндеттемелерін қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік".

67. Егер заемшының міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде кепілдік беру қабылданса, қабылданған кепілдік сомасы баланстан тыс шоттарда көрсетіледі және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1002	"Қабылданған кепілдіктер бойынша ықтимал талаптар"
Кт	1052	"Қабылданған кепілдіктер бойынша талаптардың ықтимал төмендеуі".

68. Берілген заемдар бойынша сыйақы есептеу және дисконт (жеңілдік) амортизациясы ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы сомасына:

Дт	332 25	"Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724 25	"Заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

2) есептік кезеңдегі тиесілі теңгедегі дисконт (жеңілдік) амортизациясының

с о м а с ы н а :

Дт	687 20	"Банк қызметіне байланысты кредиторлық берешек" (жеңілдікті есептеуге арналған қосалқы шот)"
----	--------	---

Кт 724 25 "Заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

69. Клиент берілген заем бойынша есептелген сыйақыны төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 332 25 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

70. Заемшы берілген заем бойынша есептелген сыйақы сомасын алдын ала төлеген жағдайда, сыйақыны есептеу кірістер шоттарына осы Нұсқаулықтың 68-тармағында көзделген сыйақы есептеу тәртібіне сәйкес жүргізіледі.

71. "Саудаға арналған" және "сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар" санаттарына жатқызылатын және әділ құны бойынша есептелетін берілген заемдарды қайта бағалау ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) заемның әділ құны оның есептік құнынан асқан кезде, нарықтық ставканың берілген заем ставкасынан асуы нәтижесінде пайда болған айырманың сомасына:

Дт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар" (заем құнын түзетуге арналған жеке қ о с а л қ ы ш о т)
Кт 727 05 "Басқа да қайта бағалаудан болған іске асырылмаған к і р і с т е р " ;

2) заемның есептік құны оның әділ құнынан асқан кезде, нарықтық ставканың берілген заем ставкасынан азауы нәтижесінде пайда болған айырманың с о м а с ы н а :

Дт 845 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
Кт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар" (заем құнын түзетуге арналған жеке қосалқы шот).

72. Егер заем шетел валютасымен берілген болса, шетел валютасындағы берешектің қалдығын және заем бойынша есептелген сыйақыны қайта бағалау ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімде есептік бағамды қолдана отырып жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есептік бағам артқан кезде:

Дт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар"

Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
кірістер";

2) есептік бағам азайған кезде:

Дт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған
шығыстар"

Кт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар".

73. Егер заем шартының талаптарында теңгемен берілген заем бойынша төлемдерді индекстеу көзделген болса, ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімде несиелік берешектің қалдықтарын қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң индекстелген кезде:

Дт 403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
332 25 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер"

Кт 727 05 "Қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер";

2) теріс индекстелген кезде:

Дт 845 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
Кт 403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
332 25 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде
есептелген кірістер".

74. Шетел валютасымен кіріске алынған кепіл мүліктің құны есептік бағамның өзгеруіне қарай ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімде қайта бағаланады.

75. Берілген заем бойынша негізгі борыш өтелген кезде (теңгемен, сол сияқты шетел валютасымен) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар".

76. Заем және сыйақы толық өтелген кезде клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (қардарлық, кепілдік, қарымжы) болып табылатын шартты, қабылданған кепіл құнын, қабылданған кепілдік сомасын, банк салымындағы ақшаны есептен шығару жүзеге асырылады және мынадай бухгалтерлік жазба ж а с а л а д ы :

кепілзат құнын есептен шығарған кезде:
шығыс 1113 "Клиенттің міндеттемелерін қамтамасыз етуге (кепілге)
қ а б ы л д а н ғ а н м ү л і к " ;

қабылданған кепілдік сомасын есептен шығарған кезде:
Дт 1002 "Қабылданған кепілдік бойынша ықтимал талаптар"
Кт 1052 "Қабылданған кепілдік бойынша ықтимал талаптардың төмендеуі".

77. Егер заем шартының талаптарында белгіленген мерзім басталған кезде заемшы есептелген сыйақыны төлемеген болса, есептелген, бірақ төленбеген сыйақы сомасы мерзімі өткен активтердің шоттарына жатқызылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 332 29 "Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер"
Кт 332 25 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

78. Егер мерзімі басталған кезде заемшы негізгі борышын өтемеген болса, өтелмеген негізгі борыштың сомасы мерзімі өткен активтердің шоттарына жатқызылады және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 403 24 "Клиенттердің берілген заемдар бойынша мерзімі өткен б е р е ш е г і "
Кт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар".

79. Егер заем шартының талаптарында мерзімі өткен сыйақыға тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) есептеу көзделген болса, мынадай бухгалтерлік ж а з б а жү з е г е а с ы р ы л а д ы :

Дт 334 11 "Басқа да дебиторлық берешек"
Кт 334 10 "Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)".

80. Берілген заем бойынша мерзімі өткен сыйақы және тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл) төленген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге а с ы р ы л а д ы :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 332 29 "Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер"
334 11 "Басқа да дебиторлық берешек".

81. Берілген заем бойынша мерзімі өткен сыйақыны және негізгі борышты төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 403 24 "Клиенттердің берілген заемдар бойынша мерзімі өткен
б е р е ш е г і "

332 29 "Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер".

82. Өұйым төленбеген мерзімі өткен сыйақыны баланстан есептен шығару туралы шешім қабылдаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есептелген сыйақының құнсыздануынан зиян сомасына:
Дт 821 21 "Берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар) құру
б о й ы н ш а ш ы ғы с т а р "
Кт 311 21 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға
арналған резервтер (провизиялар)";
баланстан есептен шығарылатын сыйақы сомасына:
Дт 311 21 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға
арналған резервтер (провизиялар)"
Кт 332 29 "Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер".

83. Заемшы баланстан есептен шығарылған сыйақыны өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 724 25 "Заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

84. Заемдардың құнсыздануынан болған зиянды жабуға арналған провизиялар құру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 821 21 "Берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар) құру

б о й ы н ш а ш ы ғ ы с т а р "

Кт 311 21 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар)".

85. Заемдардың құнсыздануынан зиянды жабуға арналған, осы есептік кезеңде құрылған провизияларды сторнолау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 21 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 821 21 "Берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар) құру бойынша шығыстар".

86. Заемдардың құнсыздануынан зиянды жабуға арналған, өткен есептік кезеңдерде құрылған провизияларды сторнолау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады

Дт 311 21 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 731 20 "Өткен есептік кезеңдерде клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға құрылған резервтерді (провизияларды) жоюдан кірістер".

87. Заемдарды есептен шығару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 21 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 403 21 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"
403 22 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"
403 23 "Басқа да заемдар".

Бір мезгілде, есептен шығарылған талап сомасына ұйымның баланстан тыс есебінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:
кіріс 1103 "Зиянға есептен шығарылған борыштар".

88. Борышкер баланстан тыс есепке жазылған заем бойынша берешегін осы есептік кезеңде құрылған резервтер (провизиялар) есебінен өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 821 21 "Берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар) құру бойынша шығыстар".

Бір мезгілде, өтелген берешек сомасына ұйымның баланстан тыс есебінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:
шығыс 1103 "Зиянға есептен шығарылған борыштар".

89. Борышкер баланстан тыс есепке жазылған заем бойынша берешегін өткен кезеңдерде құрылған резервтер (провизиялар) есебінен өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 731 20 "Өткен есептік кезеңдерде клиенттерге берілген заемдар бойынша зиянды жабуға құрылған резервтерді (провизияларды) жоюдан кірістер".

Бір мезгілде, ұйымның баланстан тыс есебінде берілген заемдар бойынша өтелген берешектің сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:
шығыс 1103 "Зиянға есептен шығарылған борыштар".

8-тарау. Салымдарды есепке алу

90. Екінші деңгейдегі банктерге және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға салымдар орналастыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) салым сомасына:

Дт 403 01 "Бір түнге орналастырылған салымдар"
403 02 "Талап ету салымдары"
403 03 "Қысқа мерзімді салымдар"
403 04 "Ұзақ мерзімді салымдар"
403 05 "Шартты салымдар"
403 06 "Басқа да салымдар"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

2) сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) туындаған жағдайда:
дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 403 01 "Бір түнге орналастырылған салымдар"
403 02 "Талап ету салымдары"

	403	03	"Қысқа мерзімді салымдар"
	403	04	"Ұзақ мерзімді салымдар"
	403	05	"Шартты салымдар"
	403	06	"Басқа да салымдар"
Кт	687		"Басқалары (дисконт (жеңілдік) есептеу бойынша жеке шот)";
			сыйлықақы сомасына:
Дт	334	11	"Басқа да дебиторлық берешек" (сыйлықақы есептеу бойынша жеке шот)
Кт	431	01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	431	02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432	01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	432	02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
	441	01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	441	02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
	451		"Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша".

91. Салымдар бойынша сыйақы есептеу және құны шетел валютасымен көрсетілген салымдарды есепке алу бағамы бойынша қайта бағалау ұйымның есеп саясатына сәйкес жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

			1) сыйақы есептеу кезінде:
Дт	332	22	"Банктерде орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	332	23	"Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	332	24	"Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724	22	"Талап ету салымдары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"
	724	23	"Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"
	724	24	"Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";
			2) оң бағам айырмасының сомасына:
Дт	403	01	"Бір түнге орналастырылған салымдар"
	403	02	"Талап ету салымдары"
	403	03	"Қысқа мерзімді салымдар"
	403	04	"Ұзақ мерзімді салымдар"
	403	05	"Шартты салымдар"

- 403 06 "Басқа да салымдар"
- 332 22 "Банктерде орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".
- 332 23 "Банктерде орналастырылған мерзімді салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
- 332 24 "Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
- 334 11 "Басқа да дебиторлық берешек" (сыйлықақыны есепке алу бойынша жеке шот)
- 687 "Басқалары" (дисконтты (жеңілдікті) есепке алу бойынша жеке шот).
- Кт 725 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер";
- 3) теріс бағам айырмасының сомасына:
- Дт 845 05 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
- Кт 403 01 "Бір түнге орналастырылған салымдар"
- 403 02 "Талап ету салымдары"
- 403 03 "Қысқа мерзімді салымдар"
- 403 04 "Ұзақ мерзімді салымдар"
- 403 05 "Шартты салымдар"
- 403 06 "Басқа да салымдар"
- 332 22 "Банктерде орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
- 332 23 "Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
- 332 24 "Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
- 334 11 "Басқа да дебиторлық берешек" (сыйлықақы есептеу бойынша жеке шот)
- 687 "Басқалары" (дисконтты (жеңілдікті) есепке алу бойынша жеке шот).

92. Салымдар бойынша төлем көзінен ұсталуға тиіс табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеу кезінде:

Дт 851 "Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар"

Кт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы".

93. Егер банк салымы шартының талаптарында есептелген сыйақы сомасын капиталдандыру көзделген жағдайда, салымның жалпы сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есептелген (жинақталған) сыйақы сомасына:

Дт 403 01 "Бір түнге орналастырылған салымдар"
403 02 "Талап ету салымдары"
403 03 "Қысқа мерзімді салымдар"
403 04 "Ұзақ мерзімді салымдар"
403 05 "Шартты салымдар"
403 06 "Басқа да салымдар"

Кт 332 22 "Банктерде орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
332 23 "Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
332 24 "Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

94. Дисконтты (жеңілдікті) немесе сыйлықақыны амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңгедегі дисконт (жеңілдік) амортизациясының сомасына:

Дт 687 "Басқалары" (дисконт (жеңілдік) есепке алу бойынша жеке ш о т)

Кт 724 22 "Талап ету салымдары бойынша сыйақы алуға байланысты к і р і с т е р "
724 23 "Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты к і р і с т е р "
724 24 "Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты к і р і с т е р "

Кт 334 11 "Басқа да дебиторлық берешек" (сыйлықақы есептеу бойынша жеке шот).

95. Салым бойынша нақты сыйлықақы алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есептелген сыйақы сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 332 22 "Банктерде орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
332 23 "Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"

332 24 "Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер";
 2) ұсталған табыс салығы сомасына:
 Дт 631 "Төленетін корпоративтік табыс салығы"
 Кт 332 22 "Банктерде орналастырылған талап ету салымдары бойынша салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
 332 23 "Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
 332 24 "Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

96. Ұйым орналастырылған салым бойынша негізгі борыш сомасын қайтарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
 441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
 Кт 403 01 "Бір түнге орналастырылған салымдар"
 403 02 "Талап ету салымдары"
 403 03 "Қысқа мерзімді салымдар"
 403 04 "Ұзақ мерзімді салымдар"
 403 05 "Шартты салымдар"
 403 06 "Басқа да салымдар";
 іске асырылған кірістер сомасына:
 Дт 727 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"
 Кт 727 08 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған кірістер";
 іске асырылған шығыстар сомасына:
 Дт 844 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар"
 Кт 844 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар".

97. Ұйым әрбір есептік күнге салымдардың құнсыздануының объективті себептерін бағалайды. Олар құнсызданған жағдайда халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына сәйкес құнсызданудан зиянның сомасы есептеледі, құнсызданудан зиянды жабуға арналған провизиялар құрылады және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) орналастырылған салымдардың құнсыздануынан зиянды жабуға арналған провизиялар сомасына:

Дт 821 17 "Орналастырылған салымдардың құнсыздануынан болған зиянды жабуға арналған провизиялар"

Кт 311 24 "Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)";

2) салымдардың құнсыздануынан зиянды жабуға арналған, осы есептік кезеңде құрылған провизияларды сторнолау кезінде:

Дт 311 24 "Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)"

Кт 821 17 "Резервтер (провизиялар) құру бойынша шығыстар";

3) салымдардың құнсыздануынан зиянды жабуға арналған, өткен есептік кезеңде құрылған провизияларды сторнолау кезінде:

Дт 311 24 "Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)"

Кт 731 02 "Өткен кезеңдерде орналастырылған салымдар бойынша зиянды жабуға құрылған резервтерді (провизияларды) жоюдан кірістер;

4) салымдарды құрылған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан есептен шығарған кезде:

Дт 311 24 "Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)"

Кт 403 01 "Бір түнге орналастырылған салымдар"
403 02 "Талап ету салымдары"
403 03 "Қысқа мерзімді салымдар"
403 04 "Ұзақ мерзімді салымдар"
403 05 "Шартты салымдар"
403 06 "Басқа да салымдар".

9-тарау. Туынды қаржы құралдарымен операцияларды есепке алу

1. Форвард операцияларының бухгалтерлік есебі

98. Форвард мәмілесін (бұдан әрі - форвард) жасау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1021 "Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар"

Кт 1071 "Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер".

99. Форвардты қайта бағалау кезінде ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) форвардтың әділ құнының оң өзгерісі сомасына:

Дт 335 02 "Форвард операциялары бойынша талаптар"

- Кт 728 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 728 03 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған кіріс"
- 728 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 727 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер";
2) форвардтың әділ құнының теріс өзгерісі сомасына:
- Дт 846 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 846 03 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 846 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 845 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
- Кт 690 02 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер";
3) есептегі форвардтың әділ құнын оң/теріс түзету сомасына:
- Дт 690 02 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"
- Кт 335 02 "Форвард операциялары бойынша талаптар".

100. Форвардты орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

- 1) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда ұйым ақша аударған кезде:
- Дт 690 02 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"
- Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- 2) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда қарсы әріптестен ақша алған кезде:
- Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
- 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
- Кт 335 02 "Форвард операциялары бойынша талаптар";
3) форвард талаптарына сәйкес базалық актив сатып алған кезде:

сатып алынған базалық актив құнына:

Дт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
403 "Басқа да қаржылық инвестициялар" (басқа активтерді есепке алуға арналған жеке қосалқы шот)
404 01 "Тазартылған қымбат металдар"
690 02 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
335 02 "Форвард операциялары бойынша талаптар";
4) форвард талаптарына сәйкес базалық активті сату кезінде:
с а т ы л а т ы н а к т и в қ ұ н ы н а :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
690 02 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 335 02 "Форвард операциялары бойынша талаптар"
401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
404 01 "Тазартылған қымбат металдар"
403 "Басқа да қаржылық инвестициялар" (басқа активтерді есепке алуға арналған қосалқы шот)";

5) активтерді сатып алуға/сатуға арналған форвардты қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 728 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

- 728 03 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 728 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 727 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"
- Кт 846 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 846 03 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 846 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 845 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"
- 729 02 "Форвард операциялары бойынша кірістер";
- б) бағалы қағаздарды сатып алуға/сатуға арналған форвардты қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:
- Дт 847 02 "Форвард операциялары бойынша шығыстар"
- 728 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 728 03 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 728 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
- 727 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"
- Кт 846 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыс"
- 846 03 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 846 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
- 845 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар";
- 7) шартты талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына:
- Дт 1071 "Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер"
- 1021 "Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар".

2. Фьючерс мәмілелерінің бухгалтерлік есебі

101. Фьючерс мәмілесін (бұдан әрі - фьючерс) жасау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:
- фьючерс сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:
- Дт 1022 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар"
- Кт 1072 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты

102. Фьючерс бойынша маржа төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 352 01 "Брокерлермен есеп айырысулар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

103. Фьючерс жасағаны үшін брокерге комиссия төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 821 82 "Брокерлік-дилерлік қызметі үшін комиссиялық шығыстар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

104. Қосымша маржа төлеу немесе есептегі маржаның рұқсат етілетін сомасын есептен шығару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) ұйымның қосымша төлеген маржа сомасына:
Дт 352 01 "Брокерлермен есеп айырысулар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

2) есептегі рұқсат етілген маржаны есептен шығару кезінде:
Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 352 01 "Брокерлермен есеп айырысулар".

105. Базалық активті сатып алуға және/немесе сатуға арналған фьючерсті әділ құны бойынша қайта бағалауды ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерстің әділ құнының оң өзгерісі сомасына:
Дт 335 01 "Фьючерс операциялары бойынша талаптар"
Кт 728 01 "Фьючерстерді қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс";

2) фьючерстің әділ құнының теріс өзгерісі сомасына:
Дт 846 01 "Фьючерстерді қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"
Кт 690 01 "Фьючерс операциялары бойынша міндеттемелер";

3) есептегі фьючерстің әділ құнын оң/теріс түзету сомасына:
Дт 690 01 "Фьючерс операциялары бойынша міндеттемелер"
Кт 335 01 "Фьючерс операциялары бойынша талаптар".

106. Фьючерстің ашық позициясын жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

фьючерс құны нетто негізде ақшамен өтелген (ашық позиция жабылған)
жағдайда:

фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:
Дт 690 01 "Фьючерс операциялары бойынша міндеттемелер"
Кт 352 01 "Брокерлермен есеп айырысулар";

қарсы әріптес фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:
Дт 352 01 "Брокерлермен есеп айырысулар"
Кт 335 01 "Фьючерс операциялары бойынша талаптар";

фьючерсті сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер
сомасына:

Дт 1072 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер"
Кт 1022 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар";
фьючерсті сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:
Дт 1074 "Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер"
Кт 1024 "Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар".

3. Опцион мәмілелерін есепке алу

107. "Колл"/"пут" опцион мәмілелерін сатып алған кезде (бұдан әрі-опцион) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар сомасына:
Дт 1028 "Сатып алынған "колл" опциондық келісім-шарттары"
1029 "Сатып алынған "пут"опциондық келісім-шарттары"
Кт 1078 "Сатып алынған "колл"-қарсы шот" опциондық келісім-шарттары"
1079 "Сатып алынған "пут"-қарсы шот" опциондық

к е л і с і м - ш а р т т а р ы ;

2) Сатып алынған "колл"/"пут" опционы бойынша төленген сыйлықақы
с о м а с ы н а :

Дт 335 03 "Опцион операциялары бойынша талаптар"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

108. Сатып алынған "колл"/"пут" опционын әділ құны бойынша қайта бағалау
ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен, сондай-ақ опционды жабу күні
жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған опционның әділ құнының оң өзгерісі сомасына:

Дт 335 03 "Опцион операциялары бойынша талаптар"
Кт 728 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске
асырылмаған кіріс";

2) сатып алынған опционның әділ құнының теріс өзгерісі
с о м а с ы н а :

Дт 846 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с "
Кт 335 03 "Опцион операциялары бойынша талаптар".

109. Ашық позицияны жабу немесе сатып алынған "колл"/"пут" опционын
орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Сатып алынған "колл"/"пут" опционының талаптары бойынша шартты
талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 1078 "Сатып алынған "колл"-қарсы шот" опциондық
к е л і с і м - ш а р т т а р ы "
1079 "Сатып алынған "пут"-қарсы шот" опциондық
к е л і с і м - ш а р т т а р ы "
Кт 1028 "Сатып алынған "колл" опциондық келісім-шарттары"
1029 "Сатып алынған "пут" опциондық келісім-шарттары"

2) қарсы әріптес "колл"/"пут" опционының құнын ақшамен өтеген (ашық
п о з и ц и я н ы ж а б у) к е з д е :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 335 03 "Опцион операциялары бойынша талаптар";
3) сатып алынған "колл" опционының талаптарына сәйкес базалық актив
с а т ы п а л ғ а н к е з д е :

с а т ы п а л ы н ғ а н а к т и в т е р қ ұ н ы н а :
Дт 401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
404 01 "Тазартылған қымбат металдар"
403 "Басқа да қаржылық инвестициялар" (басқа активтерді
есепке алуға арналған жеке қосалқы шот)";

Кт 335 03 "Опцион операциялары бойынша талаптар"
431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";

4) сатып алынған "пут" опционының талаптарына сәйкес базалық активті
с а т қ а н к е з д е :

с а т ы л а т ы н а к т и в т е р қ ұ н ы н а :
Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 335 03 "Опцион операциялары бойынша талаптар"
401 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
401 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 01 "Саудаға арналған бағалы қағаздар"
402 02 "Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"
402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
404 01 "Тазартылған қымбат металдар"
403 "Басқа да қаржылық инвестициялар" (басқа активтерді
есепке алуға арналған жеке қосалқы шот)";

5) сатып алынған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған кірістер

с о м а с ы н а :

Дт 728 05 "Опцион операциялары бойынша іске асырылмаған кіріс"
Кт 846 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан болған іске
асырылмаған шығыс"

729 03 "Опцион операциялары бойынша кірістер";

б) сатып алынған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған шығыстар

с о м а с ы н а :

Дт 847 03 "Опцион операциялары бойынша шығыстар"
728 05 "Опцион операциялары бойынша іске асырылмаған кіріс"
Кт 846 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске
асырылмаған шығыс".

110. "Колл"/"пут" опционын сату бойынша мынадай бухгалтерлік жазба
ж ү з е г е а с ы р ы л а д ы :

Дт 1030 "Сатылған "пут"-қарсы шот" опциондық келісім-шарттары"
1031 "Сатылған "колл" - қарсы шот" опциондық келісім-шарттары"
Кт 1080 "Сатылған "пут" опциондық келісім-шарттары"
1081 "Сатылған "колл" опциондық келісім-шарттары"; алынған

с ы й л ы қ а қ ы с о м а с ы н а :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт 690 03 "Опционоперациялары бойынша міндеттемелер".

111. Сатылған "пут" опционын әділ құны бойынша қайта бағалау ұйымның
есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен, сондай-ақ опционды жабу күні жүргізіледі
және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл"/"пут" опционы әділ құнының оң өзгерісінің
с о м а с ы н а :

Дт 690 03 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер"
Кт 728 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске
асырылмаған кіріс";

2) сатылған "колл"/"пут" опционы әділ құнының теріс өзгерісінің сомасына:

Дт 846 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске
асырылмаған шығыс"

Кт 690 03 "Опцион операциялары бойынша міндеттемелер".

112. Ашық позицияны жабу немесе сатылған "колл"/"пут" опционын
орындаған кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

	1) сатылған "колл"/"пут" опционының талаптарына сәйкес шартты талаптар		
мен	шартты	міндеттемелер	сомасына":
Дт	1080	"Сатылған "пут" опциондық келісім-шарттары"	
	1081	"Сатылған "колл" опциондық келісім-шарттары"	
Кт	1030	"Сатылған "пут" - қарсы шот" опциондық келісім-шарттары	
	1031	"Сатылған "колл" - қарсы шот" опциондық келісім-шарттары";	
	2) "колл"/"пут" опционының құнын өтеу (ашық позицияны жабу) кезінде:		
Дт	690 03	"Опцион операциялары бойынша міндеттемелер"	
Кт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"	
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша";	
	3) базалық активтерді сату кезінде:		
	сатылатын активтер құнына:		
Дт	431 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	431 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	432 01	"Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	432 02	"Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"	
	441 01	"Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"	
	441 02	"Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"	
	690 03	"Опцион операциялары бойынша міндеттемелер"	
	335 03	"Опцион операциялары бойынша талаптар"	
Кт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар"	
	401 02	"Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"	
	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар"	
	402 02	"Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"	
	402 03	"Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"	
	404 01	"Тазартылған қымбат металдар"	
	403	"Басқа да қаржылық инвестициялар" (басқа активтерді есепке алуға арналған жеке қосалқы шот)";	
	4) базалық активтерді сатып алу кезінде:		
	сатып алынған активтер құнына:		
Дт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар"	
	401 02	"Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"	
	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар"	
	402 02	"Сатуға арналған қолда бар бағалы қағаздар"	

402 03 "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар"
404 01 "Тазартылған қымбат металдар"
403 "Басқа да қаржылық инвестициялар" (басқа активтерді
есепке алуға арналған жеке қосалқы шот)";
Кт 690 03 "Опцион операциялары бойынша міндеттемелер"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша";
5) сатылған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған кірістер

с о м а с ы н а :

Дт 728 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан болған іске
асырылмаған кіріс"
Кт 846 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан болған іске
асырылмаған шығыс"
729 03 "Опцион операциялары бойынша кірістер";

б) сатылған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылмаған шығыстар

с о м а с ы н а :

Дт 847 03 "Опцион операциялары бойынша шығыстар"
728 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске
асырылмаған кіріс"
Кт 846 05 "Опцион операцияларын қайта бағалаудан іске
асырылмаған шығыс".

4. Валюталық своп мәмілелерін есепке алу

113. Валюталық своп мәмілелерін (бұдан әрі - валюталық своп) жасаған кезде талаптар мен міндеттемелер сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады :

Дт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар"
Кт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер".

114. Валюталық свопты валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

алынған валюта сомасына :

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
 КТ 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар";
 аударылатын валюта сомасына:
 ДТ 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"
 КТ 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
 441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютасындағы ақша"
 441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютасындағы ақша";
 және бір мезгілде, баланстан тыс есепте мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге
 асыру арқылы валюталарды кері айырбастау бойынша шартты талаптар мен
 міндеттемелердің сомалары көрсетіледі:
 ДТ 1034 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар"
 КТ 1084 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты
 міндеттемелер".

115. Валюталық свопты әділ құны бойынша қайта бағалау ұйымның есеп
 саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік
 жазбалар жүзеге асырылады:

әділ құнның оң өзгерісі сомасына:
 ДТ 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар"
 КТ 728 07 "Своп операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған
 к і р і с " ;
 әділ құнның теріс өзгерісі сомасына:
 ДТ 846 07 "Своп операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған
 ш ы ғ ы с "
 КТ 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";
 және бір мезгілде есептегі оң/теріс қайта бағалау сомасына:
 ДТ 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"
 КТ 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар".

116. Егер валюталық своп талаптарында сыйақы есептеу және төлеу
 көзделген жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

к і р і с т е р с о м а с ы н а :
 ДТ 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар"
 КТ 724 28 "Сыйақы алуға байланысты басқа да кірістер";
 ш ы ғ ы с т а р с о м а с ы н а :
 ДТ 831 27 "Сыйақы төлеуге байланысты басқа да шығыстар"
 КТ 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер".

117. Валюталық своп бойынша сыйақы төленген немесе алынған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:
алынатын сыйақы сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютасындағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютасындағы ақша"

Кт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар";
төленетін сыйақы сомасына:

Дт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

118. Валюталық свопты жабу бойынша валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 1084 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 1034 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар";

айырбасталатын сыйақы сомасына:

валюталық своптың құны оң болған кезде:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар";
валюталық своптың құны теріс болған кезде:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"
Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"
441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"
441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

5. Пайыздық своп мәмілелерін есепке алу

119. Пайыздық своп мәмілелерін (бұдан әрі - пайыздық своп) жасаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

егер пайыздық своп талаптары бойынша төлемдер өзгермелі пайыздық ставка бойынша көзделген, бірақ сомалар белгіленген пайыздық ставка бойынша алынған жағдайда:

Дт 1026 "Белгіленген пайыздық своп"
Кт 1076 "Өзгермелі пайыздық своп";

егер пайыздық своп талаптары бойынша төлемдер белгіленген пайыздық ставка бойынша көзделген, бірақ сомалар өзгермелі пайыздық ставка бойынша алынған жағдайда:

Дт 1027 "Өзгермелі пайыздық своп"
Кт 1077 "Белгіленген пайыздық своп".

120. Пайыздық своп бойынша сыйақы түріндегі кірістер мен шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кірістер сомасына:

Дт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар"
Кт 724 28 "Сыйақы алуға байланысты басқа да кірістер";

шығыстар сомасына:

Дт 831 27 "Сыйақы төлеуге байланысты басқа да шығыстар"
Кт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер".

121. Пайыздық свопты әділ құны бойынша қайта бағалау ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар"
Кт 728 07 "Своп операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған
к і р і с " ;

теріс айырма сомасын:

Дт 846 07 "Своп операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған
ш ы ғ ы с "

Кт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";
және бір мезгілде, есептегі оң/теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар".

122. Кезеңдік төлемдер жүргізу күні пайыздық свопты әділ құны бойынша бағалау жүргізілгеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

алынған сыйақы сомасына:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар";

төленген сыйақы сомасына:

Дт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

123. Ашық позицияны жабу немесе пайыздық свопты жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

пайыздық свопты сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер

с о м а с ы н а :

Дт 1026 "Белгіленген пайыздық своп"

Кт 1076 "Өзгермелі пайыздық своп";

пайыздық свопты сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер

с о м а с ы н а :

Дт 1076 "Өзгермелі пайыздық своп"
Кт 1026 "Белгіленген пайыздық своп".

10-тарау. Хеджирлеудің бухгалтерлік есебі

1. Ақша ағындарын хеджирлеудің есебі

124. Ақша ағындарын хеджирлеудің есебі хеджирлеу құралы ретінде жасалған пайыздық свопты және хеджирленетін бап ретінде сатып алынған/орналастырылған борыштық бағалы қағаздарды есепке алу тәртібіне ұқсас жүргізіледі. Ақша ағындарын хеджирлеудің есебі басқа да қаржы құралдарын пайдалана отырып жүзеге асырылған жағдайда, тиісті баланстық шоттарды қоспағанда, осы параграфта көзделген есеп жүргізу тәртібі қолданылады.

125. Хеджирленетін бап бойынша сыйақы есептелген жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

сатып алынған актив бойынша:

Дт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"

Кт 724 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақыға байланысты кірістер";

орналастырылған міндеттеме бойынша:

Дт 831 03 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар".

126. Хеджирлеу құралын әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 335 05 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 543 "Басқа да активтерді қайта бағалау резервтері";
теріс айырма сомасына:

Дт 543 "Басқа да активтерді қайта бағалау резервтері"

Кт 690 05 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер".

127. Хеджирленетін бап бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістерді алған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютасындағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютасындағы ақша"

Кт 332 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер";

128. Хеджирленетін бап бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстарды төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 684 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"

Кт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

129. Пайыздық своп бойынша кезеңдік шығыстардың жүзеге асырылуына қарай мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

қарсы агенттен алынатын сомаға:

Дт 431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

Кт 724 01 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

қарсы агентке төленетін сомаға:

831 03 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

431 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

431 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 01 "Корреспонденттік шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

432 02 "Ағымдағы шоттардағы шетел валютасындағы ақша"

441 01 "Корреспонденттік шоттардағы ұлттық валютадағы ақша"

441 02 "Ағымдағы шоттардағы ұлттық валютадағы ақша".

2. Әділ құнды хеджирлеудің есебі

130. Хеджирлеу құралын әділ құны бойынша қайта бағалаудан болған кірістер мен шығыстарды есепке алу осы Нұсқаулықтың 9-тарауында көзделген туынды қаржы құралдарын есепке алу тәртібіне ұқсас жүргізіледі.

131. хеджирлеу құралдары бойынша кірістер мен шығыстар Ұйымның қаржылық есептілігінде пайда және зиян туралы есептің хеджирленетін баптан

болған кірістер мен шығыстар көрсетілген бабында көрсетіледі, тиімді емес бөлігі басқа да кірістер мен шығыстар шоттарында көрсетіледі.

132. Таза инвестицияларды хеджирлеуді есепке алу осы Тарауда көзделген ақша ағындарын хеджирлеуді есепке алуға ұқсас жүзеге асырылады.

11-тарау. Қорытынды ережелер

133. Осы Нұсқаулықта реттелмеген мәселелер Қазақстан Республикасының заңнамасында және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарында көзделген тәртіппен шешіледі.